

CAPITOLUL I

De la protecție la asistența socială a familiei

- 1.1. *Politici sociale, protecție și servicii de asistență socială*
- 1.2. *Ce nevoi avem și cum le asigurăm prin serviciile de asistență socială*
- 1.3. *Serviciile de asistență socială a familiei: funcții și principii de organizare*
- 1.4. *Copilul în dificultate: măsuri de protecție și asistență socială*
- 1.5. *Evaluarea măsurii de plasament a copilului în dificultate. Aplicații*

1.1. Politici sociale, protecție și servicii de asistență socială

Prin intermediul politicilor sociale, statul poate dezvolta acele activități, acțiuni, programe în domeniul socialului prin care contribuie la bunăstarea individului, grupului sau comunității. Conceptul central care gravitează în aceste programe sociale vizează în mod special, *bunăstarea individuală și cea colectivă*. Fiecare țară își stabilește o politică socială proprie, cu anumite obiective. „Obiectivul declarat explicit al politicii sociale a secolului XX este bunăstarea” (Marshall, T.H., 1970, în Zamfir, E., Zamfir, C., coord., 1995, p. 23). Politicile sociale fac parte din politicile publice desfășurate de către un stat, alături de: politicile economice, fiscale, politicile de locuire, politicile externe ș.a. „Politica socială reprezintă intervenția statului în configurația proceselor sociale caracteristice unei anumite colectivități, în scopul modificării lor într-o direcție considerate de către actorii politic: a fi dezirabilă. Se încearcă astfel, prin mecanisme proprii de distribuire și redistribuire a resurselor existente în comunitate

la un moment dat, realizarea unei bunăstări colective”. (Zamfir, E., Zamfir, C., coord., 1995, p. 22).

Există o dinamică a relației dintre asistența socială și politicile sociale în mecanismul de protecție social, în general. În ultimele decenii, literatura de specialitate face referiri la domeniul asistenței sociale în relația ei cu alte profesii /ocupații, precum și a locului și rolului ei în societatea modernă/comunitate, pornindu-se de la modelele politicilor sociale care o susțin. Având însă în vedere debutul controversat în România al asistenței sociale ca profesie/ocupație, trebuie menționat faptul că aceasta a ajutat la rezolvarea problemelor sociale și s-a dezvoltat și adaptat continuu la schimbările propuse de noile dimensiuni ale nevoilor în dinamica lor.

Un accent aparte este pus pe **modelul politicilor sociale** care, în funcție de guvernarea statului respectiv și de opțiunea politică, propun forme specifice de suport în asistență socială precum și diferite strategii de implementare pentru acele categorii sociale care nu își pot satisface nevoile. Conceptul de nevoie este definit în raport de un model politic, fiind central în sfera decidenților politicilor sociale. Așa cum remarca P. Alcock ș.a., aceste nevoi sunt măsurate și evaluate cu instrumente ideologice și se alocă resurse pe măsura acestei evaluări. „În timp ce piețele alocă resurse în funcție de cerere, politicile sociale sunt preocupate de alocarea resurselor în funcție de nevoi” (Alcock, P. ș.a., 2002, p. 158, în Zamfir, E., 1995).

Asistența socială ca profesie, se orientează către acele persoane, familii sau grupuri sociale vulnerabile, care sunt în situații de risc din cauze sociale, economice sau culturale, externe sau cauze individuale, biologice sau psihologice, care nu reușesc să își satisfacă propriile nevoi și să aibă o calitate a vieții satisfăcătoare. Aceste tipuri de cauze, care pot fi grupate în cauze externe (care nu țin de individ) și cauze interne (individuale)

determină anumite dificultăți, stări conflictuale, frustrări, neajunsuri în viața de zi cu zi și, în relațiile sociale, în procesul de integrare normală în comunitate (fig. nr. 1). În același timp, asistența socială nu vizează numai competențele specializate, profesionale de care au nevoie specialiștii pentru a ajuta aceste persoane vulnerabile, ea impune și asigurarea unui cadru deontologic și etic, de impunere și respectare a valorilor morale cerute de practică, cu scopul de a nu leza demnitatea persoanelor și de refacere a capacităților proprii, în vederea integrării și recuperării sociale a acestora.

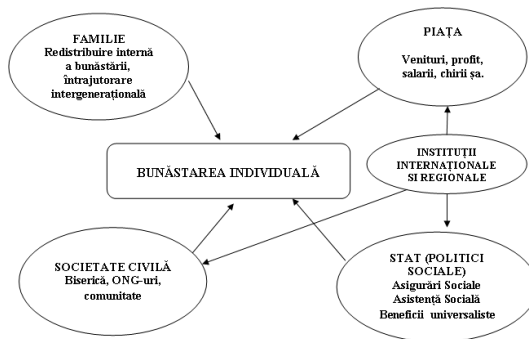

Figura 1: Sursele bunăstării individuale
(Sursa: Preda M., 2002, p. 19)

Una din cele mai cunoscute definiții ale asistenței sociale, face referire la toate elementele componente și necesare profesiei și practicii în domeniu.

Definiție:

„Asistența socială este un ansamblu de instituții, legi, programe, măsuri, activități profesionalizate de protejare a unor persoane, grupuri, comunități vulnerabile, aflate în dificultate datorită unor motive de ordin economic-social, biologic, psihologic etc” (Zamfir, E., 1995, p. 100). Asistența socială este:

- un drept universal al omului;

- o componentă a sistemului de protecție socială;
- pune în aplicare programele de asistență socială.

Sistemul național de asistență socială are o serie de *elemente componente* care vizează:

- Prestațiile /beneficiile financiare de asistență socială, în bani;
- Sistemul de servicii în asistență socială;
- Instituții de asistență socială la nivel național/județean, local: publice și private,
- Reglementări juridice referitoare la asistență socială;
- Sistemul de priorități (dacă există formal constituit) al politicii de asistență socială.

Asistența socială dispune de o serie de metode de identificare a necesităților și tipurilor specifice de disfuncționalități a persoanelor cu probleme sociale. Cu ajutorul serviciilor de asistență socială, cei în dificultate pot obține condiții minime necesare unei vieți decente și pot să-și dezvolte propriile capacități și competențe pentru o integrare normală în comunitate (Boehm, W.W., 1958, în Zamfir, E., 1995, p. 103).

Unii analiști compară finalitatea umană a serviciilor de asistență socială cu „arta de a ajuta individul să folosească mediul lui de viață în satisfacerea propriilor necesități” (Gilbert, N., Miler, H., Spencht, H., 1980, în Zamfir, E., 1995, p. 103).

Goldstein H., 1973 (în Zamfir, E., 1995, p. 103) apreciază că *obiectivul* oricărui serviciu social este *cunoașterea, învățarea socială, proces ce se realizează în cadrul unei relații directe dintre client și asistentul social.*

Pentru acele categorii sociale care nu reușesc să își creeze bunăstarea individuală, statul prin diverse *mecanisme de*

distribuire și redistribuire, va interveni și îi va sprijini. Principiile care stau la baza distribuirii/redistribuirii bunăstării vizează:

- justiția socială;
- echitatea;
- egalitatea.

Obiectivele politicilor sociale se referă la (Barr, 1998, în Preda, M., 2002:600):

1. Folosirea eficientă a tuturor resurselor;
2. Distribuirea resurselor respectând echitatea și justiția socială;
3. Păstrarea libertății individuale.

Protecția socială își propune să *susțină acele persoane, grupuri sau comunități care nu pot avea o viață decentă, normală din diferite motive*; se află în dificultate, trec printr-o perioadă de criză ș.a. care afectează echilibrul normalității.

Protecția Socială se realizează prin două mari categorii de **mijloace**:

1. beneficii financiare (contributorii – asigurările sociale și non-contributorii – burse, ajutoare sociale, alocații copii, subvenții prețuri medicamente, asistență socială);

- rezolvă un deficit economic, o lipsă de resurse financiare.

2. servicii sociale: trei categorii de servicii sociale - învățământ, sănătate și asistență socială;

- suplinesc posibilitățile, capacitățile persoanelor sau colectivităților de a duce o viață independentă.

Rolurile serviciilor sociale vizează în special, dobândirea capacităților individuale necesare unei bune funcționări individuale și integrări socio-profesionale:

1. învățământ - prin educație se dobândesc capacități profesionale, tehnice, se perfecționează aptitudinile;